

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.11.2007, sp. zn. 8 Tdo 872/2007, ECLI:CZ:NS:2007:8.TDO.872.2007.1

Číslo: 42/2008

Právní věta:

I. Jestliže v době rozhodování soudu o dalším trestném činu téhož obviněného ohledně jeho dřívějšího odsouzení ještě nenastala zákonná fikce, že na obviněného, kterému byl uložen toliko trest obecně prospěšných prací, se hledí, jako by nebyl odsouzen, neboť dosud zcela nevykonal trest obecně prospěšných prací, popřípadě nebylo rozhodnuto o upuštění od výkonu tohoto trestu nebo jeho zbytku (§ 45a odst. 5 tr. zák.), pak nemůže soud rozhodující o vině obviněného oním dalším trestným činem, jímž je trestný čin krádeže, ani v rámci řešení otázky, zda uvedené dřívější odsouzení naplňuje zákonný znak „odsouzen“ nebo „potrestán“ ve smyslu § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., dospět postupem podle § 9 odst. 1 tr. ř. k závěru o vzniku fikce, že se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen.

II. Pokud trest obecně prospěšných prací ještě nebyl zcela vykonán, odsouzený může zavdat příčinu k jeho přeměně v trest odnětí svobody buď tím, že nevede řádný život, nebo tím, že zaviněně nevykoná tento trest ve stanovené době (§ 45a odst. 4 tr. zák.). Důvodem k přeměně mohou být obě tyto okolnosti současně, avšak postačí existence kterékoliv z nich.

Jestliže lze učinit závěr, že odsouzený nevedl v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací řádný život, je na místě přeměnit tento trest (nebo jeho nevykonaný zbytek) v trest odnětí svobody, a to bez ohledu na skutečnost, zda u odsouzeného nastala taková změna jeho zdravotního stavu, která by jinak odůvodňovala rozhodnutí o upuštění od výkonu trestu obecně prospěšných prací (§ 340a odst. 1 tr. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.11.2007

Spisová značka: 8 Tdo 872/2007

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Fikce neodsouzení, Krádež, Obecně prospěšné práce, Předběžná otázka, Upuštění od výkonu trestu, Vykonávací řízení

Předpisy: § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák.

§ 340a odst. 1 tr. ř.

§ 45a odst. 4 tr. zák.

§ 45a odst. 5 tr. zák.

§ 9 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání obviněného M. H. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 2. 2007, sp. zn. 3 To 4/2007, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 6 T 66/2006.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 10. 11. 2006, sp. zn. 6 T 66/2006, byl obviněný M. H. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. a odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody na 5 měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 72 T 106/2005, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 10. 2006, sp. zn. 3 To 754/2006, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněný M. H. dopustil trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. tím, že dne 21. 1. 2006 kolem 19.15 hodin v M. O. v obchodním domě K. odcizil 1 ks parfému STR8 v hodnotě 179 Kč tak, že jej uschoval pod oděv a bez zaplacení prošel kolem pokladny, kde byl zadržen zaměstnancem ostrahy, čímž způsobil obchodní společnosti K. ČR, v. o. s., P., škodu v uvedené výši, přičemž byl rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 2. 6. 2004, sp. zn. 14 Tm 25/2004, odsouzen pro provinění krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. k trestnímu opatření obecně prospěšných prací ve výměře 200 hodin, které dosud nevykonával.

Obviněný M. H. napadl rozsudek soudu prvního stupně odvoláním, jež směřovalo proti výroku o vině i trestu. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 2. 2007, sp. zn. 3 To 4/2007, bylo odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný M. H. prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání v rozsahu odpovídajícím výroku o vině i trestu. Odkázal v něm na důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle obviněného soudy obou stupňů nesprávně vyhodnotily jako předběžnou otázku ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř. výsledek řízení o jeho žádosti o upuštění od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací a následně došlo k chybnému posouzení jeho skutku jako trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., ač tento nevykazuje znaky trestného činu a mohl by být po postoupení věci příslušnému orgánu posouzen jen jako přestupek. Jak dále obviněný připomenul, při dřívějším odsouzení mu bylo uloženo trestní opatření obecně prospěšných prací, jehož výkon zahájil dne 9. 5. 2005 a do 30. 5. 2005 odpracoval 32 hodin. Poté dne 13. 7. 2005 při nehodě utrpěl vážné zranění, v důsledku čehož nemohl toto trestní opatření vykonávat, a proto k jeho žádosti Okresní soud v Ostravě rozhodl o přerušení výkonu trestního opatření. Dne 31. 10. 2006, tj. před vyhlášením rozsudku soudu prvního stupně v nyní posuzované věci, obviněný podal žádost o upuštění od výkonu zbytku trestního opatření, o němž bylo pravomocně rozhodnuto usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 6. 4. 2007, sp. zn. 14 Tm 25/2004. Obviněný nesouhlasí s názorem odvolacího soudu vyjádřeným v napadeném usnesení, jímž odmítl žádost obviněného, aby odvolací soud vyčkal rozhodnutí o žádosti obviněného o upuštění od výkonu trestního opatření obecně prospěšných prací, s argumentem, že by mělo být rozhodnuto o přeměně trestního opatření na trest odnětí svobody, nikoliv o upuštění od výkonu tohoto trestního opatření, poněvadž obviněný nevedl řádný život.

Obviněný M. H. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě a aby sám ve věci rozhodl tak, že podle § 222 odst. 2 tr. ř. věc postoupí příslušnému úřadu k projednání,

neboť nejde o trestný čin, ale skutek by mohl být posouzen jako přestupek, popřípadě aby dovolací soud přikázal věc Krajskému soudu v Ostravě k novému projednání a rozhodnutí.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněného M. H. mimo jiné uvedl, že soudy nižších stupňů měly k dispozici žádost obviněného o upuštění od výkonu zbytku trestního opatření ze dne 31. 10. 2006, jak ji uplatnil ve věci Okresního soudu v Ostravě vedené pod sp. zn. 14 Tm 25/2004, přičemž právní kvalifikaci nyní posuzovaného skutku podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. zakládá právě odsouzení ve zmíněné dřívější věci. Podle státního zástupce byly splněny formální podmínky k tomu, aby soudy uznaly obviněného vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., protože fikce neodsouzení začala platit až dnem nabytí právní moci rozhodnutí, kterým bylo k žádosti obviněného upuštěno od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací, tj. dnem 6. 4. 2007. Jestliže jde o otázku viny, musí orgán činný v trestním řízení posoudit předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř. samostatně i v případě, že tu je již pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu o této předběžné otázce. Takové rozhodnutí i spisy týkající se dřívější věci jsou důkazním materiálem, s nímž se musí vypořádat, a případné odchylné rozhodnutí o řešené otázce náležitě odůvodnit. V posuzované věci se podle státního zástupce soud prvního stupně fakticky nezabýval uvedenou námitkou obviněného a odvolací soud použil úvahy, které odporují obsahu spisu Okresního soudu v Ostravě vedeného pod sp. zn. 14 Tm 25/2004. Právní závěr soudů obou stupňů o tom, že skutek vykazuje zákonné znaky trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., tedy považuje státní zástupce za předčasné, protože soudy měly vyčkat vydání rozhodnutí Okresního soudu v Ostravě o žádosti obviněného o upuštění od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací ve věci vedené pod sp. zn. 14 Tm 25/2004. Státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě, jakož i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Ostravě, a aby Okresnímu soudu v Ostravě přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného M. H. není důvodné.

Z hlediska napadeného usnesení a obsahu dovolání je významná okolnost, zda soudy nižších stupňů správně posoudily jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř. to, zda jsou splněny podmínky upuštění od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 14 Tm 25/2004 (v důsledku čehož by se na obviněného M. H. hledělo, jako by nebyl odsouzen), popřípadě zda měly vyčkat rozhodnutí o žádosti obviněného o upuštění od výkonu zbytku tohoto trestního opatření.

Dovolací soud zjistil z obsahu spisu Okresního soudu v Ostravě, soudu pro mládež, vedeného pod sp. zn. 14 Tm 25/2004, že rozsudkem ze dne 2. 6. 2004 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 22. 7. 2004 byl obviněný M. H. jako mladistvý uznán vinným proviněním krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. a odsouzen k trestnímu opatření obecně prospěšných prací ve výměře 200 hodin. Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. 14 Tm 25/2004, byl nařízen výkon tohoto trestního opatření obecně prospěšných prací ve výměře 200 hodin. Obviněný nastoupil výkon uloženého trestního opatření a v jeho průběhu opakovaně žádal o přerušení výkonu trestního opatření s odkazem na nepříznivý zdravotní stav jakožto důsledek úrazu levé nohy. Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 28. 8. 2006 byl výkon trestního opatření obecně prospěšných prací přerušen na dobu od 13. 7. 2005 do 16. 3. 2006, usnesením téhož soudu ze dne 16. 10. 2006 na dobu od 18. 7. 2006 do 16. 8. 2006. Dne 31. 10. 2006 obviněný podal žádost o upuštění od výkonu trestního opatření s odůvodněním, že v důsledku změny zdravotního stavu není schopen dlouhodobě vykonávat trestní opatření obecně prospěšných prací. O jeho žádosti rozhodl Okresní soud v Ostravě ve veřejném zasedání dne 6. 4. 2007 usnesením tak, že upouští od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací ve výměře 168 hodin; usnesení nabylo právní moci téhož dne, tj. 6. 4. 2007.

Jak soud prvního stupně, tak odvolací soud měly v nyní posuzované věci k dispozici spis Okresního soudu v Ostravě sp. zn. 14 Tm 25/2004; součástí tohoto spisu byla i žádost obviněného o upuštění od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací ze dne 31. 10. 2006.

Soud prvního stupně se v posuzované věci výslovně nezabýval otázkou významu a vlivu rozhodnutí o žádosti obviněného M. H. o upuštění od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací na právní posouzení projednávaného skutku. Z odůvodnění jeho rozsudku se však podává, že odsouzení obviněného k trestnímu opatření obecně prospěšných prací ve výměře 200 hodin za provinění krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. soud pokládal za rozhodující z hlediska naplnění zákonného znaku „byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen“, obsaženého v ustanovení § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., poněvadž trestní opatření obecně prospěšných prací nebylo k okamžiku vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně vykonáno.

Odvolací soud již konkrétně reagoval na odvolací námitku obviněného M. H., že právní posouzení skutku je odvislé od výsledku rozhodnutí o jeho žádosti o upuštění od výkonu trestního opatření obecně prospěšných prací, a protože o ní dosud nebylo rozhodnuto, podle obviněného měl soud vyčkat rozhodnutí o jeho žádosti. Jak vyplývá z odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, podle jeho názoru byla z pohledu právního posouzení skutku obviněného rozhodující situace v době spáchání činu, tj. dne 21. 1. 2006. K tomuto dni a ani ke dni rozhodování soudu prvního stupně obviněný nevykonal trestní opatření obecně prospěšných prací, které mu bylo uloženo rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 2. 6. 2004, sp. zn. 14 Tm 25/2004, a jeho výkon nařízen usnesením téhož soudu ze dne 7. 4. 2005. Nevykonal je dokonce ani ke dni konání veřejného zasedání odvolacího soudu a do této doby rovněž nebylo rozhodnuto o žádosti obviněného o upuštění od výkonu uvedeného trestního opatření. Odvolací soud upozornil na další odsouzení obviněného Okresním soudem v Ostravě ve věci vedené pod sp. zn. 72 T 106/2005, k němuž došlo v době, kdy vykonával zmíněné trestní opatření obecně prospěšných prací, a proto podle odvolacího soudu by bylo namíste přeměnit trestní opatření obecně prospěšných prací na trestní opatření odnětí svobody, a nikoliv rozhodovat o upuštění od výkonu trestního opatření obecně prospěšných prací s poukazem na zdravotní stav obviněného. Odvolací soud proto uzavřel, že není na místě vyčkávat rozhodnutí o žádosti obviněného o upuštění od výkonu trestního opatření obecně prospěšných prací.

Nejvyšší soud v podstatě souhlasí s tímto právním závěrem odvolacího soudu. Nebylo možné souhlasit toliko s tvrzením, podle něhož z pohledu právní kvalifikace skutku je rozhodující situace v době jeho spáchání; zde naopak podle respektované praxe soudů platí, že směrodatnou je situace v době rozhodování soudů (k tomu viz rozhodnutí pod č. [25/1999-I](#). Sb. rozh. tr.).

Není pochyb o tom, že v době rozhodování soudů obou stupňů byly splněny formální předpoklady pro posouzení skutku spáchaného obviněným M. H. jako trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. Obviněný se dopustil tohoto skutku, ač byl opakovaně citovaným rozsudkem Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 14 Tm 25/2004, který nabyl právní moci dne 22. 7. 2004, odsouzen pro provinění krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. k trestnímu opatření obecně prospěšných prací ve výměře 200 hodin a toto trestní opatření nevykonal (tj. byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen).

Obviněný M. H. nevykonal a nevykonával trestní opatření obecně prospěšných prací uložené v trestní věci Okresního soudu v Ostravě vedené pod sp. zn. 14 Tm 25/2004 s odůvodněním, že mu v jeho výkonu brání zdravotní překážky. Proto podal žádost o upuštění od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací, o níž nebylo k datu rozhodování soudů obou stupňů rozhodnuto. Příslušný soud rozhodl o uvedené žádosti usnesením ze dne 6. 4. 2007 tak, že upustil od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací, přičemž toto usnesení nabylo právní moci téhož dne.

Podle § 45a odst. 5 tr. zák. se na pachatele, kterému byl uložen trest obecně prospěšných prací,

hledí, jako by nebyl odsouzen, jakmile byl trest vykonán nebo bylo od výkonu trestu nebo jeho zbytku pravomocně upuštěno. Protože zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, nemá v tomto směru speciální ustanovení, je třeba citované ustanovení trestního zákona aplikovat i na trestní opatření obecně prospěšných prací (§ 1 odst. 3 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže). To ve svých důsledcích znamená, že teprve ode dne 6. 4. 2007, tj. od právní moci usnesení o upuštění od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací, se na obviněného M. H. hledí, jako by nebyl odsouzen.

Odvolací soud, jakož i soud prvního stupně (byť tento pouze nepřímo), si jako otázku předběžnou ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř. posoudily otázku, zda je s odsouzením obviněného M. H. Okresním soudem v Ostravě ve věci vedené pod sp. zn. 14 Tm 25/2004 spojena fikce, že se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen, což by bránilo učinit závěr, že již „byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen“. Jestliže soudy nižších stupňů dospěly k závěru, podle něhož uložené trestní opatření obecně prospěšných prací nebylo vykonáno a na obviněného se ani z jiných důvodů nehledí, jako by nebyl odsouzen, nelze jim nic vytknout. Tato konkrétní situace se liší od situace řešené v rozhodnutí publikovaném pod č. [25/1999-I](#). Sb. rozh. tr. s právní větou, podle níž jestliže v době rozhodování soudu o trestném činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. je dřívější odsouzení pachatele, které je formálním znakem tohoto činu, již zahlazeno nebo o něm z jiného důvodu platí fikce neodsouzení, pak toto odsouzení nemůže naplnit zákonem požadovaný znak zpětnosti, byť v době spáchání činu ještě zahlazeno nebylo, ani o něm neplatila fikce neodsouzení. Citované rozhodnutí dopadá především na situace, pro něž je typické, že v době rozhodování soudů již uplynul 1 rok od uplynutí zkušební doby podmíněného odsouzení a příslušný soud neučinil rozhodnutí, zda se podmíněně odsouzený osvědčil, či zda trest vykoná. Platí totiž, že neučinil-li soud do roka od uplynutí zkušební doby takové rozhodnutí, má se za to, nemá-li na neexistenci tohoto rozhodnutí podmíněně odsouzený vinu, že se osvědčil (§ 60 odst. 2 tr. zák.), a tento závěr je třeba v době rozhodování soudů respektovat a patřičně aplikovat. O to ale v posuzovaném případě nešlo. K době rozhodování soudů obou stupňů obviněný M. H. nevykonával trestní opatření obecně prospěšných prací a k této době ani neplatila fikce, že se na něj hledí, jako by nebyl odsouzen, jež byla založena až pozdějším pravomocným rozhodnutím o upuštění od výkonu zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací.

Podle Nejvyššího soudu pak odvolací soud důvodně zmínil i další odsouzení obviněného M. H. a uzavřel, že nevedl řádný život, což je důvodem pro rozhodnutí o přeměně trestního opatření obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody.

Podle § 45a odst. 4 část věty před středníkem tr. zák. jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevedl řádný život, nebo zaviněně nevykonával ve stanovené době uložený trest, přemění soud trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodne zároveň o způsobu jeho výkonu. Toto ustanovení je z již vyložených důvodů relevantní i pro trestní opatření obecně prospěšných prací. Vyplyvá z něj, že zavdat příčinu k přeměně trestu (trestního opatření) obecně prospěšných prací v trest (trestní opatření) odnětí svobody v době, kdy není vykonán trest obecně prospěšných prací, může pachatel buď jen tím, že nevede řádný život, nebo tím, že zaviněně nevykoná trest ve stanovené době, popřípadě mohou být takovým důvodem obě tyto okolnosti současně. Zásadně ovšem postačí kterákoliv z nich. Nebylo proto nelogické, jestliže odvolací soud poukazoval na jiná odsouzení obviněného M. H. v době následující po nařízení výkonu trestního opatření obecně prospěšných prací a činil závěr, podle něhož obviněný nevedl řádný život a bylo by na místě přeměnit trestní opatření obecně prospěšných prací v trestní opatření odnětí svobody. Nelze totiž nevidět, že výkon trestního opatření obecně prospěšných prací byl nařízen dne 7. 4. 2005 a v následujícím období se obviněný dopustil další majetkové trestné činnosti. Vedle skutků zmiňovaných již odvolacím soudem ze dne 9. 5. 2005 (odsouzení Okresním soudem v Ostravě pod sp. zn. 72 T 106/2005) a ze dne 21. 1. 2006 (odsouzení v

nyní posuzované věci týmž soudem pod sp. zn. 6 T 66/2006) a kvalifikovaných jako trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. byl obviněný posléze odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 6 T 131/2006, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 8. 2007, sp. zn. 3 To 610/2007, pro skutek ze dne 19. 4. 2006, jenž byl posouzen jako pokus trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. Třebaže posledně jmenované odsouzení následuje až po vyhlášení usnesení napadeného dovoláním, významná je doba spáchání skutku, která jen dokládá racionálnost úvah odvolacího soudu stran případného rozhodnutí o zbytku trestního opatření obecně prospěšných prací. To ale nic nemění na skutečnosti, že příslušný soud posléze učinil rozhodnutí odlišné, přičemž s právní mocí tohoto rozhodnutí je též spojen důsledek, podle něhož se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen, a tento důsledek je třeba respektovat pro případná budoucí navazující rozhodnutí (nikoliv předcházející).

Skutek spáchaný obviněným M. H. v nyní posuzované věci byl správně posouzen jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., protože má znaky tohoto trestného činu jak po stránce formální, tak i materiální.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného M. H. není důvodné, a proto je podle § 265j tr. ř. zamítl.